

Till Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

kopia till
charlotta.broman@regeringskansliet.se
linn.akesson@regeringskansliet.se

Stockholm 2018-05-15

Remissvar: Promemoria om Mer fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och returpapper – utveckling av producentansvaren

M2018/00852/R

Fastighetsägarna Sverige har beretts möjlighet att yttra sig rörande rubricerad promemoria.

Yttrande

Fastighetsägarna är **överlag positiva** till förslaget men vill inkomma med vissa förbättringsförslag till förslaget samt med en allvarlig invändning mot vissa direkt felaktiga och vilseledande formuleringar i såväl promemorian som uttalanden från Miljöministern i samband med promemorians lansering. Slutligen lämnar vi förslag på nödvändiga åtgärder som promemorian inte tar upp.

Fastighetsägarna **välkomnar** promemorians grundanslag att producenternas ansvar både förtydligas och stärks. Det är också ytterst välkommet att promemorian belyser det faktum att fastighetsägare och boende historiskt tagit en obefogat stor del av det ekonomiska ansvar för fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och returpapper som rätteligen ska ligga hos producenterna.

Fastighetsägarna **finner det högst allvarligt** att såväl promemorian som ansvarig minister, utan stöd, meddelar att fastighetsägare och boende fortsatt ska ta kostnad för utbyggnad av fastighetsnära insamling. Inte på något ställe i såväl gällande som nu föreslagna lagar och förordningar föreligger det någon skyldighet för bostadsfastighetsägare att bekosta och anordna utrymmen för insamling av förpackningar och returpapper. Många fastighetsägare har historiskt på egen bekostnad valt att inrätta dessa utrymmen och betalat för bortforsling av förpackningar och returpapper vilket starkt bidragit till att producenterna nått insamlingsmålen. Det är dock viktigt att vara tydlig med att detta skett helt på frivillig basis. Detta torde vara känt för författarna bakom promemorian. Ändå innehåller promemorian, samt efterföljande uttalanden från ansvarig minister, lydelser som är direkt felaktiga. Här kommer exempel på felaktigheter i promemorian:

Sid 68 i PM:

"En utbyggd fastighetsnära insamling har skett genom åren genom de initiativ som privata entreprenörer, kommuner och materialbolag tagit".

Som nämnts ovan är det **fastighetsägare och boende** som byggt ut och bekostat FNI.

Sid 82 i PM:

"I den utsträckning det behövs kompletterande utrymmen, hårdgörande av markytor, regnskydd, information till hyresgäster kommer kostnaden för detta även fortsättningsvis att ligga på fastighetsägaren".

Det kommer sannolikt även i fortsättningen finnas fastighetsägare och boende som frivilligt tar denna kostnad. Det finns dock inget stöd i vare sig lag eller förordningar för ett sådant definitivt uttalande att kostnader kommer att ligga på fastighetsägaren. Särskilt som samma PM klart och tydligt skriver att det inte finns möjlighet, vare sig för kommun eller de som tillhandahåller insamlingssystem, att rikta sådana krav på fastighetsägare. Naturligen är detta en fråga som får lösas genom förhandling mellan fastighetsägare och de som tillhandahåller insamlingssystem.

Ska det råda ett producentansvar för insamling av förpackningar och returpapper, där lagar och regler tydligt anger att insamlingssystemet uteslutande ska finansieras med förpackningsavgift och materialvärden, finns det inget utrymme för att tolka, eller som PM hävda, att fastighetsägare "fortsatt kommer" finansiera utbyggnad av insamlingssystem.

Fastighetsägarnas synpunkter på författningsförslag och förda resonemang i promemorian

Välkommet att insamling ska ske utan att behöva betala till systemet

Fastighetsägarna **tillstyrker** lydelsen i §39 att den som vill lämna förpackningsavfall till systemet kan göra det utan att betala något och att det äntligen klargörs att detta även gäller fastighetsnära insamling vilket alltid varit avsikten med producentansvaret.

Oskälighetsfall kommer även finnas under perioden 2020-2025

Fastighetsägarna **anser** att oskälighetslydelserna måste införas i §39 a i (2014:1073) resp §13 10 (2014:1074) även under perioden 2020-2025.

I föreslagna förordningsändringar för perioden 2020-2025 för förpackningar resp. returpapper saknas omotiverat oskälighetsskrivningen i §39a för förpackningar och §13a för returpapper. Dessa dyker först upp i förslagen som ska börja gälla från 2025 (se sid 43, 57 samt sid 159 resp 167).

Om regeringen anser detta ska tolkas som att regeringen inte anser att det finns oskäliga förutsättningar upp till insamling från 60% av bostadsfastigheter gör sig regeringen skyldiga till ett grovt misstag. Givetvis kommer det finnas fall där oskälighet råder även innan 2025.

Positivt med stärkt fokus på design

Fastighetsägarna **tillstyrker** att designkravet på producenterna skärps.

Enligt avfallstrappan bör större fokus ligga på förebyggande och förberedelse för återbruk och återvinnig framför energiåtervinning och sist deponi.

Positivt att även offentliga miljöer inkluderas

Fastighetsägarna **tillstyrker** att den offentliga miljön inkluderas i producentansvaret.

Renhållning i den offentliga miljön är kanske den enskilt starkaste bidragande faktorn till att skapa trygga och attraktiva livsmiljöer. Fastighetsägarna ser positivt på att promemorian lyfter fram insamling och renhållning av offentliga miljöer.

Tillträde till insamlingsplatser på bostadsfastigheter (FNI)

Fastighetsägarna **anser** att frågan om tillgänglighet till insamlingsplatser på bostadsfastigheter (FNI) måste förtydligas. Fastighetsägarna **avstyrker** alla eventuella tankar på att insamlingsplatser på bostadsfastigheter (FNI) i framtida insamlingssystem skulle tvingas vara tillgängliga för andra än de boende.

Erfarenheter från ÅVS visar att producenterna ofta brister i renhållning kring dessa. Ett annat problem är att verksamhetsavfall inte sällan läggs i ÅVS:er. När insamling från bostadsfastigheter föreslås ingå, och t o m utgöra huvuddelen, av insamlingssystem uppstår en naturlig oro om dagens problem med ÅVS kommer föras över till insamlingsplatser på bostadsfastigheter. Dagens fastighetsnära insamlingssystem är av ekonomiska-, säkerhets-, trygghets- och hygienskäl nästan uteslutande tillgängliga endast för boende i respektive fastighet. Dessutom är möjligheten att kunna mäta och följa upp lämnat avfall från fastigheter en förutsättning för att kunna arbeta med hållbarhet. En möjlighet som försvinner om insamlingsplatser på bostadsplaster avkrävs vara fritt tillgängliga. Ovanstående motiv för att begränsa tillträde till FNI kommer vara relevanta även i framtiden. Fastighetsägarna ser därför ett behov av att regeringen tydliggör att FNI inte är tänkta att vara tillgängliga för allmänheten.

Positivt att fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper inte får ingå i kommunal taxa

Fastighetsägarna **välkomnar** att det tydliggörs att FNI i kommunal regi inte tillåts belasta avfallstaxa.

Promemorian nämner att vissa kommuner ombesörjer fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper och att detta belastar den kommunala avfallstaxan. Fastighetsägarna har länge ifrågasatt om detta är förenligt med reglerna för kommunal avfallstaxa. Promemorian gör ingen analys om detta förfarande haft lagstöd eller ej. Förslagen som läggs, om de genomförs, möjliggör fortsatt kommunal insamling via godkända insamlingssystem samt att dessa kostnader i framtiden **inte tillåts** hamna på kommunal avfallstaxa utan ska tas av producenterna. Det är positivt.

Avfallsutrymmen och utrymmesbehov

I avsnittet om Avfallsutrymmen förs, förutom det tidigare påpekade direkt felaktiga påståendet om var kostnader för utbyggnad kommer att ligga, ett antal resonemang gällande utrymmesbehov.

Möjligen kan sortering i flera fraktioner leda till att utrymmesbehovet för andra fraktioner minskar, det skall dock ställas i relation till att utsortering i fler fraktioner ofrånkomligt kräver mer utrymme. Vidare förs ett kortfattat resonemang om olika hämtintervaller för olika fraktioner. Fastighetsägarna vill påpeka att det är antalet fraktioner och inte hämtintervallen som primärt styr utrymmesbehovet.

Fastighetsägarnas saknar följande förslag

Regeringens förslag är, som nämnts, överlag positivt. Med föregående kommentarer och behov av förtydliganden bedömer Fastighetsägarna att insamlingen kan göras mer kostnadseffektiv samtidigt som insamlingengraden kan öka. Fastighetsägarna saknar dock viktiga beståndsdelar i ett hållbart regelverk för avfallsinsamling. Fastighetsägarna vill härmed lyfta ett antal frågor som inte berörs i promemorian och som kräver svar innan förslagen kan implementeras.

Fastighetsägarna **anser** att nedanstående punkter, som inte återfinns i utskickad promemoria, och måste genomföras för att skapa ett hållbart regelverk för avfallsinsamling.

Samråd måste ske med berörda fastighetsägare

Fastighetsägarna **anser** att berörda fastighetsägare ska ingå i samrådet.

2014:1073 och 2014:1074 saknar idag krav på att samrådet ska inkludera fastighetsägare. Då båda dessa förordningar föreslås ändras, där insamling från bostadsfastigheter ska utgöra grunden, är det naturligt att relevanta paragrafer i förordningarna också följdändras så att berörda fastighetsägare ska inkluderas i samrådet. Detta är en mycket viktig principiell fråga. Om ett icke-kommunalt insamlingssystem till stora delar bygger på insamling från bostadsfastigheter är det **otänkbart** ur demokratisynpunkt att berörda fastighetsägare inte skulle inkluderas i samrådet.

Vidare **efterlyser** Fastighetsägarna förtydliganden av processen kring hur antal och plats på bostadsfastigheter bestäms. En bostadsfastighet kan vara en stor fastighet med flera byggnader. Hur uppfylls kravet för dessa?

Främjande av innovation och utveckling av insamling

Fastighetsägarna **finner det positivt** att regeringen, för att möjliggöra innovation och utveckling, inte vill detaljstyra insamlingssystemens utformning eller olika transportlösningar.

Fastighetsägarna hade välkomnat ett resonemang om önskvärd utveckling och hur regeringen med olika styrmedel kan främja innovation och utveckling mot exempelvis sopsugslösningar, förarlös och robotiserad/AI-baserad insamling för att minimera kostsamma ombyggnationer och minska arbetsskador.

Olyckligt att otydligheten kring "därmed jämförligt hushållsavfall " kvarstår

Fastighetsägarna **anser** det olyckligt ur såväl ekonomisk som miljösynpunkt att förslaget att renodla hushållsavfallet, som lades i SOU 2012:56, inte genomförs. Det är en brist att regeringen, trots att

frågan är utredd, inte föreslår att stryka " därmed jämförligt avfall från annan verksamhet " ur Miljöbalken 15 kap, § 2.

Svårigheten att entydigt definiera vad som anses som "därmed jämförligt avfall från annan verksamhet" kombinerat med olika kommuners egna tolkningar skapar ständigt nya problem och kontroverser, nu senast i Stockholms stad som hävdar monopolrättighet till restaurangolja. SOU 2012:56 motiverar väl ur miljösynpunkt väl varför verksamhetsutövare bör få ansvar för hantering av sitt avfall.

Reinhold Lennebo
Vd Fastighetsägarna Sverige

Rikard Silverfur
Näringspolitisk expert